

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

0. Wat voorafging: de late ontwikkeling van een drugbeleid in België

- > De jaren '80: drugproblematiek is geen politiek thema, dus ook geen aanzet tot een drugbeleid
- > De jaren '90:
 - > eerste wetenschappelijke onderzoeken
 - > 1993 - circulaire van minister van Justitie en de 5 procureurs-Generaal: in functie van gemeenschappelijk vervolgingsbeleid

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 1

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

1. Parlementaire Werkgroep Drugs

- > **1996-1997 Parlementaire Werkgroep Drugs**
 - > Bottom-up aanpak
 - > Stand van zaken voor alle aspecten van het fenomeen én de aanpak van het fenomeen
 - > Duidelijke keuze voor geïntegreerd beleid vanuit normaliseringsperspectief

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 2

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

Uitgangspunten

- > Preventie dan hulpverlening en pas dan repressie
- > Preventie: ontraden en terugdringen van legaal en illegaal druggebruik
- > Hulpverlening ter bescherming van de samenleving en van het individu
- > Noodzaak van een strafrechtelijk beleid t.a.v. druggebruikers met gevangenis als ultimum remedium
- > Penitentiair drugbeleid
- > Evaluatie van het beleid
- > Algemeen: stellen van grenzen van maatschappelijke tolerantie + handhaven van de grenzen

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 3

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

Bouwstenen van het Belgisch drugbeleid

- > Een geïntegreerd **beleid** met horizontale en verticale beleidsafstemming
- > **Epidemiologie**: kwantitatief en kwalitatief
- > **Preventie**
 - > Structureel en persoonsgericht
 - > Bovenlokaal overleg
 - > Bijzondere aandacht
 - > jongeren in de schoolomgeving
 - > psychoactieve geneesmiddelen
 - > smart drugs
 - > drugs in het verkeer

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 4

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > **Zorgverlening**
 - > Een brede waaier
 - > Registratie
 - > Netwerk
 - > Samenwerking justitie – hulpverlening
 - > Risicobeperking (harm reduction): substitutiebehandeling - geregistreerd

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 5

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > **Repressie**
 - > Drugproductie en drughandel
 - > Het strafrechtelijk beleid t.a.v. druggebruiker, druggerelateerde criminaliteit en drughandel
 - > Bezit illegale drugs blijft strafbaar
 - > Onderscheid handel uit winstbejag en handel om eigen gebruik te bekostigen
 - > Onderscheid cannabis en andere illegale drugs
 - > Bezit cannabis voor eigen gebruik: laagste vervolgingsprioriteit
 - > Bezit illegale drugs voor eigen gebruik: enkel vervolgen bij maatschappelijke overlast of problematisch gebruiker
 - > Problematische gebruiker + druggerelateerde misdrijven (maximaal alternatieve afhandelingsmodaliteiten)

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 6

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

2. Waar staan we “anno 2008” met het Belgisch drugbeleid

- > **2.1. Een geëxpliciteerd drugbeleid op federaal niveau**
- > -> federale drugsnota van 19 januari 2001
 - > **Vijf pijlers**
 - > 1. Preventie voor niet gebruikers en niet problematische gebruikers
 - > 2. Zorgverlening, risicobeperking en herintegratie voor problematische gebruikers
 - > 3. Repressie voor handelaars en producenten
 - > 4. Een epidemiologisch en evaluatief instrumentarium
 - > 5. Samenwerking tussen de beleidsdomeinen

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 7

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

Belangrijke actiepunten

- > Een geïntegreerde, integrale benadering
 - > O.a. via oprichten beleidsondersteunende Cel Drugbeleid + samenroepen Interministeriële Conferentie Drugbeleid
- > Inschakelen in Europees en V.N. drugbeleid
- > Justitie – hulpverlening
 - > Duidelijke afspraken samenwerking justitie – hulpverlening + samenwerking ↗
 - > In functie van samenwerking ↗ ° case managers justitie voor problematisch druggebruikers

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 8

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > Epidemiologie, evaluatie, onderzoek
 - > Early Warning-systeem voor ATS ↗
 - > Evaluatieonderzoek ↗
- > Preventie
 - > Psychoactieve geneesmiddelen
 - > Sturen onder invloed
 - > Tabak en alcohol
- > Zorgverlening
 - > Brede waaier
 - > Aandacht voor crisisopvang en dubbele diagnose
 - > Zorgcircuits en case management
 - > Aandacht voor allochtone druggebruikers
 - > Aandacht voor minderjarigen
 - > Harm reduction: substitutiebehandeling + spuitenruil

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 9

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

> Strafrechtelijk beleid

- > T.a.v. productie + handel = repressie
- > T.a.v. druggebruikers - detailhandel
 - > Drie centrale principes
 - > 1. Strafrechtelijk optreden = ultimum remedium
 - > Uitz: rijden onder invloed + maatschappelijke overlast
 - > 2. Oriëntatie naar de hulpverlening ↗
 - > opschorting & uitsstel, therapeutisch advies, justitiële case-managers
 - > 3. Gebruik: geen reden tot verschoning crimineel gedrag

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 10

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

2.2. De geleidelijke fragmentarische implementatie van het drugbeleid

- > **Een geïntegreerde, globale benadering**
 - > Afgestemd beleid: nog te weinig sprake
 - > Toch een zekere vooruitgang
 - > Beperkt: verticale beleidsafstemming
 - > 2001: Cel gezondheidsbeleid Drugs
 - > 2003: ° Algemene Cel Drugs (11 mei 2003)
 - > Nog niet operationeel
 - > Wel: horizontale beleidsafstemming,
 - > Interministeriële conferentie: 1 X
 - > Praktijk: in de eerste plaats uitbouw overleg op lokaal en provinciaal niveau
 - > ~ grote verscheidenheid in de financiering = oorzaak en gevolg
 - > Verschillende beleidsdomeinen
 - > Versnippering van de financiën
 - > Bemoedigt ontwikkeling integraal en geïntegreerd beleid

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 11

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

> Justitie – hulpverlening

- > In functie van samenwerking ↗ ° case managers justitie voor problematisch druggebruikers
 - > 2004: procureurs des Konings geen belangstelling voor case managers justitie
 - > augustus 2005: pilotproject proefzorg met case manager justitie (parket Gent i.s.m. drughulpverlening – bottom-up)
 - > Evaluatieonderzoek proefzorg (2005-2007):
 - > Resultaten:
 - > Proefzorg dicht de lacune
 - > Verbeterde samenwerking justitie-hulpverlening: proefzorgmanager, meldpunten, informatie-uitwisseling, duidelijke terrefinabekening

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 12

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > Uitbreiding naar andere parketten?
 - > Onderzoek naar essentiële en bijkomende randvoorwaarden samenwerking Justitie-hulpverlening (start oktober 2008)
 - > mei 2008: drugbehandelingskamer Gent (start evaluatieonderzoek dbk januari 2009)

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 13

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

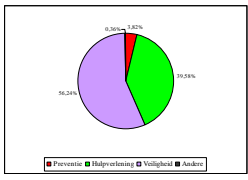
- > **Epidemiologie / evaluatie / onderzoek**
 - > Onvoldoende zicht op zaken ~ illegale drugs en problematisch gebruik
 - > Epidemiologie blijft te zwak
 - > Evaluatieonderzoek ☺ :
 - > effectiviteit dubbele diagnose, evaluatie substitutie, effecten cannabis, effecten alternatieve afhandelingsmodaliteiten voor druggebruikers (cf. Federaal Wetenschapsbeleid – URL: belspo.be)

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 14

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > Onderzoek overheidsuitgaven (DIC I en DIC II)
- > Sinds parlementaire werkgroep drugs (1996-97) is preventie prioriteit, gevolgd door hulpverlening en dan pas repressie (ultimum remedium)
 - > MAAR: meeste middelen gaan naar repressie, dan hulpverlening en in laatste instantie naar preventie
- > Nuancerings! Hulpverlening & veiligheid zijn "duurste" sectoren

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 15

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > Doorheen de tijdsmetingen (1993, 1995, 1998, 2001-2002) : **aanzienlijk meer investeringen** in het drugbeleid voor preventie, hulpverlening, veiligheid, onderzoek.
- > 1993 → 2002:

> Onderzoek:	maal 6,7
> Preventie:	maal 4,7
> Beleid:	maal 3
> Hulpverlening:	maal 2
- > Maar: Investeringen in drugbeleid, onderzoek & preventie begin jaren '90 nihil
 - > ☒ aanzienlijke **inhaalbeweging!**

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 16

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > Meeste middelen van het federale niveau, uitzondering: preventiesector
 - > Opvallend: hulpverlening is ook Gemeenschapsbevoegdheid, toch 93% van de budgetten van het federale niveau
- > Wettelijke mogelijkheden alternatieve sancties ☺
 - > MAAR (drug)hulpverleningsdiensten die instaan voor concrete uitvoering in verhouding onvoldoende financieel ondersteund
 - > Toepassing alternatieve afhandelingsmodaliteiten beperkt (caseload + duur probatie procedure)
- > Bevestiging kortlopende contracten onderzoek, grootstedenbeleid
 - > hypotheekeren continuïteit en langetermijnvisie (voor veco's in orde)
- > Totaal overheidsuitgaven in 2004
 - > 28,57 €/inwoner
 - > 0,10% BBP
- > Belgische uitgaven voor het drugbeleid heel wat lager dan deze in andere Europese landen, namelijk Nederland en Zweden
 - > Nederland (2003): 134,4 € per inwoner
 - > Zweden (2002): 101 € per inwoner

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 17

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > **Preventie**
 - > Jaren '90: professionalisering
 - > Dezelfde knelpunten
 - > overzicht primaire preventie + preventie illegale drugs
 - > problemen evaluatie effectiviteit preventiestrategieën
 - > problemen coördinatie op beleidsniveau
 - > 2006: geen drugpreventiebeleidsplan in uitvoering (Vlaams)
 - > 2003-2004: Beleidsplan Preventie middelengebruik – Vlaams - behandeld in Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen (2004) – is dode letter gebleven

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 18

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > November 2006: Gezondheidsconferentie (Vlaams)
 - > Focus blijft op primaire preventie
 - > 2007: 466.000 € (Vervotte) voor projecten tabak, alcohol en drugs
 - > 1 april 2008: 9 preventieprojecten van start
 - > Vb: E-interventie voor studenten met risikant of problematisch alcoholgebruik
 - > Vb: Viralco (alcohol – en drugbeleid in bedrijven)
- > Beperkt aantal preventiewerkers
 - > 2002: van 10 naar 20 regionale preventiewerkers GGZ
 - > 2007: 5 extra preventiewerkers GGZ
- > 2007: invoering strategische veiligheids- en preventieplannen (2007-2010)
 - > Niet langer primaire preventie en medisch-therapeutische benadering, maar focus op overlast
 - > probleem: gemeenschappen nemen niet over wat BIZA geleidelijk probeert af te stoten

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 19

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > Zorgverlening, risicobeheersing en herintegratie
 - > Het aanbod
 - > Aantal + Differentiatie \varnothing = brede waaier van voorzieningen
 - > Inbedding in gezondheids- en welzijnsvoorzieningen \varnothing
 - > Case manager hulpverlening
 - > Sinds enkele jaren toegepast in Belgische verslavingszorg
 - > Haalbaarheidsonderzoek 2005: structurele knelpunten
 - > specialisatie naar specifieke doelgroepen
 - > Pilootprojecten (2002-)
 - > 2002: crisiseenheden + case manager volksgezondheid
 - > 2002: dubbele diagnose - gespecialiseerd zorgprogramma
 - > 2002: Pilootproject zorgcoördinatie op provinciaal niveau \rightarrow zorgnetwerk / zorgcircuit
 - > 2006: 'Fonds verslavingen' (Demotte) – 5 milj. €/jaar (waarvan 2 milj. € voor tabak)
 - > 2007: 52 projecten van start
 - > Zeer diverse projecten (van selectieve preventie tot laagdrempelige HV)
 - > Bvb: Heroineverstrekking stad Luik

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 20

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > **MAAR:**
 - > Geografische spreiding ongelijk - Laagdrempelig aanbod ondervertegenwoordigd - Afstemming gebrekkig
 - > Begin van specialisatie naar specifieke doelgroepen: vrouwen met kinderen, jongerenprogramma, dubbele diagnose, prostituees en zwangere druggebruikers
 - > Maar wat voor druggebruikende gedetineerden, nazorg, crisisopvang?

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 21

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > **Harm reduction**
 - > Ontwikkeling harm reduction \varnothing + degelijk wettelijk kader
 - > **Behandeling met vervangingsmiddelen**
 - > Wet 22 augustus 2002 + KB 19 maart 2004 (gewijzigd door KB 6 oktober 2006)
 - > Wijzigt art. 3 Drugwet – voegt vierde § toe
 - > methadon en buprenorfine
 - > **Spuitenruil**
 - > 1998: Wettelijke regeling (wet 17 november 1998 - KB 5 juni 2000)
 - > Concrete projecten in Vlaanderen
 - > 2008: voorbereiding medisch-wetenschappelijk experiment **heroïneverstrekking** in Luik

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 22

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

- > **Strafrechtelijk beleid**
 - > T.a.v. drugproductie en drughandel
 - > 2003: Nieuwe bepalingen rond precursoren
 - > T.a.v. bezit – detailhandel
 - > 2 juni 2003: aanpassing drugwetgeving (wet + KB + MC)
 - > Onderscheid cannabis - andere illegale drugs in de wet
 - > Onderscheid inbreuken om eigen gebruik te bekostigen - uit winstbejag
 - > Onderscheid drie categorieën van misdrijven
 - > Wetgeving 2003 – arrest Arbitragehof oktober 2004
 - > nieuwe MC januari 2005
 - > Wachten op aanpassing van de wetgeving
 - > Wetgeving 2006 – art.9ter Drugwet
 - > Bestuurlijke aanhouding (max 6u)
 - > Veroorzaken van 'wanorde, schandaal of gevaar'
 - > Wetgeving 2006 – art.9bis Drugwet
 - > Uitbreiding bevoegdheid burgemeester – sluiting panden

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 23

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

3. De uitdagingen voor de onmiddellijke toekomst

1. De draad terug opnemen ...

- > Aanpassen wetgeving cf. arrest Arbitragehof
- > Een echt drugbeleid voeren
 - > Verantwoordelijkheid opnemen in overeenstemming met de bevoegdheden
 - > Interministeriële conferentie en Algemene Beleidsceel Drugs
 - > "Drugs in Cijfers" als beleidstool

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 24

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

2. Meer en betere epidemiologische gegevens

- > Kwantitatief en kwalitatief
- > Nieuwe tools – zie MILD
 - > Beleidsondersteunend - lokaal niveau
 - > Monitor voor aard, omvang en trends drugsfenomeen + bestaande antwoorden
 - > Essentieel om beleidsmatig en beheersmatig te reageren
- > De Focal Points zijn waard wat hun input waard is
 - > Absoluut meer nood aan epidemiologische gegevens → investeren

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 25

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

3. Bereiken van alle doelgroepen!

Moeilijk bereikbare groepen – twee types:

- > groepen kwetsbaar voor problematisch gebruik/risicogroepen
bvb: lichamelijk of geestelijk gehandicapt, thuislozen, kinderen van druggebruikende ouders, personen in contact met justitie, ...
- > Groepen die te weinig bereikt worden door de bestaande hulpverlening
bvb: dubbel diagnosepatiënten, thuislozen, prostituees, druggebruikende ouders, druggebruikende gevangenen...
- > meer onderzoek zeker nodig
 - > Onderzoek gemarginaliseerde groepen binnen de Gentse drughulpverlening (Tim Surmont)
 - > Doctoraatsonderzoek drugpreventie kwetsbare jongeren met een gedrags- en emotionele stoornis (prof. dr. Freya Vander Laenen)
 - > Doctoraatsonderzoek drugs en detentie (Liesbeth Vandam)
 - > Straathoekwerk is onmisbaar instrument

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 26

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

3. Geleidelijk opvullen van de "gaten" in een evenwichtige regionale spreiding van de voorzieningen

- > Om toerisme en "shopping"gedrag tegen te gaan
- > Als basisvoorwaarde voor ...

4. Intrasectoriële afstemming en netwerking op regionale basis

- > Het provinciaal niveau: een faciliterend niveau
 - > Zie good practices Oost-Vlaanderen
- > Als basisvoorwaarde voor ... case management en ... optimalisering van de voorzieningen

5. Intersectoriële afstemming en samenwerking

- > Meer dan enkel samenwerking tussen justitie en hulpverlening (positieve resultaten proefzorg)
- > Ook samenwerking met welzijns – en gezondheidssector, preventie

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 27

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

6. Coördinatie en beleidsafstemming

- > Vertikaal: Operationalisering Algemene Cel Drugs
- > Horizontaal
 - > Met respect voor elkaars' finaliteit
 - > Provinciaal: faciliterend en ondersteunend: Limburg als model
 - > Lokaal: "zichtbaarheid" – coördinatie essentieel voor een lokaal geïntegreerd drugbeleid

7. Ook Euregionale beleidsafstemming

- > Grensoverschrijdend drugtoerisme
 - > Onderzoek 2004 Surmont + De Ruyver in Euregio Scheldemond
- > Aanbodzijde: drugsrunners, coffeshops, dealpanden, cannabisplantages
 - > Onderzoek 2008 De Ruyver + Fijnaut in de Euregio Maas-Rijn

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 28

IRCP Institute for International Research on Criminal Policy
Ghent University

Het Belgisch drugsbeleid, tien jaar na de parlementaire werkgroep drugs – CAD Limburg – 10 oktober 2008

> 8. Monitoring probleemvelden

- > Nieuwe doelgroepen: snelle detectie
- > Preventie en hulpverleningsstrategieën permanent bijstellen
- > Quid cannabis?

www.ircp.org Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent, Belgium 29